

KUL tur til Haraldstøtta

10. Steinkorset på Krosshaugen

9. Utsikt over Sletta

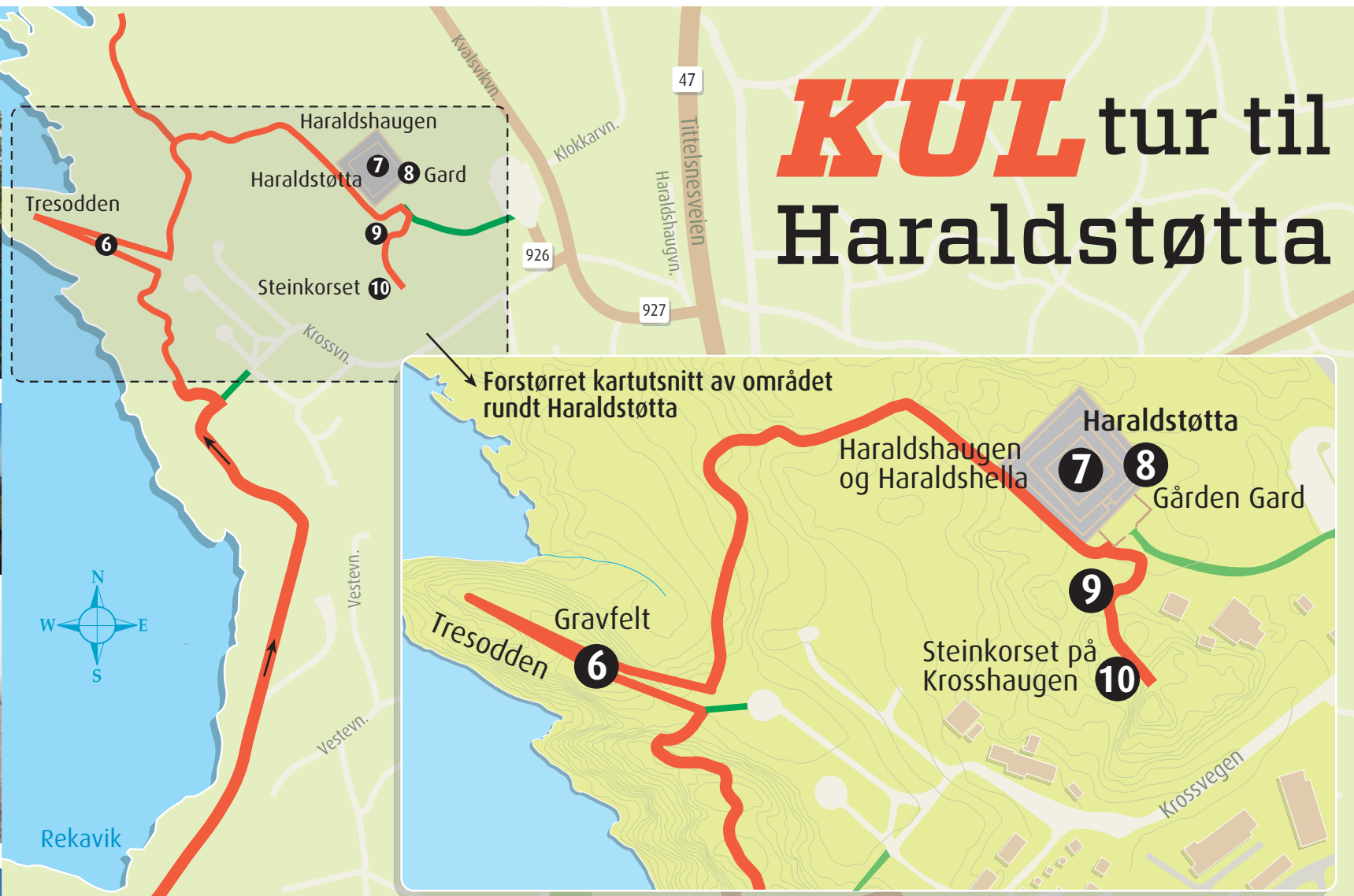
8. Haraldshella

7. Haraldstøtta

6. Gravfeltet på Tresodden
(Haugalandmuseene/Cathrine Glette)

1. Niels Skorpens gate 1930-t. (Karmsund folkemuseum)

2. Strandgata rundt 1900 (MHB-F.000501, Karmsund folkemuseum)

3. Christiansen-huset 1930-t. (MHB-F.002681, Karmsund folkemuseum)

4. Kirkegården på Hauge (Haugalandmuseene/Cathrine Glette)

Stoppesteder fra 1-10

Se turkart bakside

1. Niels Skorpens gate. Gaten er oppkalt etter Niels Skorpen. Han var leder for bedehus-folket i Haugesund. De reagerte sterkt på feiringen av Haraldstøtta. Harald Hårfagre var en hedning og en synder, og det var galt å feire hans minne. Det ble holdt protestmøte i bedehuset i Haraldsgata. Mange vurderte å holde seg inne med nedtrukne gardiner. 18. juni 1872 var ikke en festdag for alle i byen.

2. Strandgata. Ved avdukingen av Haraldstøtta var Strandgata pyntet til fest. Dette var byens tidligere hovedgate. Med 20 000 tilreisende myldret det av feststemte mennesker, flagg og vimpler. Et stort tog gikk gjennom gaten og videre til Haraldstøtta, hvor svensk-norske prins Oscar stod for avdukingen.

3. Christiansen-huset. Ole Michael Christiansen var en av Haugesunds rikeste menn, og jobbet for å få reist Haraldstøtta. Hans staselige hus ble gjort tilgjengelig for prins Oscar da Haraldstøtta ble avduket. Her tok han mot besøkende, og ble med toget videre til Haraldstøtta da det passerte. Fra huset kan en se Byparken med busten av ordfører Ludolf Eide, som fikk ideen om å reise Haraldstøtta i 1863.

4. Middelalderkirkegården og Haraldshaugen på Hauge. Her er middelalderkirkegården etter sognekirken i Skåre. Fra 1650-1850 stod det her en tømmerkirke som erstattet en eldre stavkirke. På Hauge har det også vært en gravhaug kalt "Haraldshaugen". Kongesagaen Ågrip fra ca. 1190 forteller at Harald Hårfagre ble gravlagt på Haugar opp fra Hasseløysund. Mange mener derfor at hans grav er på Hauge, og ikke på Gard.

5. Skåre kirke. Før avdukingen av Haraldstøtta ble det holdt minnegudstjeneste i Skåre kirke. Etter at prinsen ankom med skip om morgenen, spaserte han opp til kirka. Folk måtte kjøpe billetter for å bli med. Det blir fortalt om en mann fra Setesdalen som hadde gått 30 mil for å være med på festen. Han kom i simpel drakt og uten billett til gudstjenesten. Etter å ha fortalt hvor langt han hadde gått slapp han likevel inn.

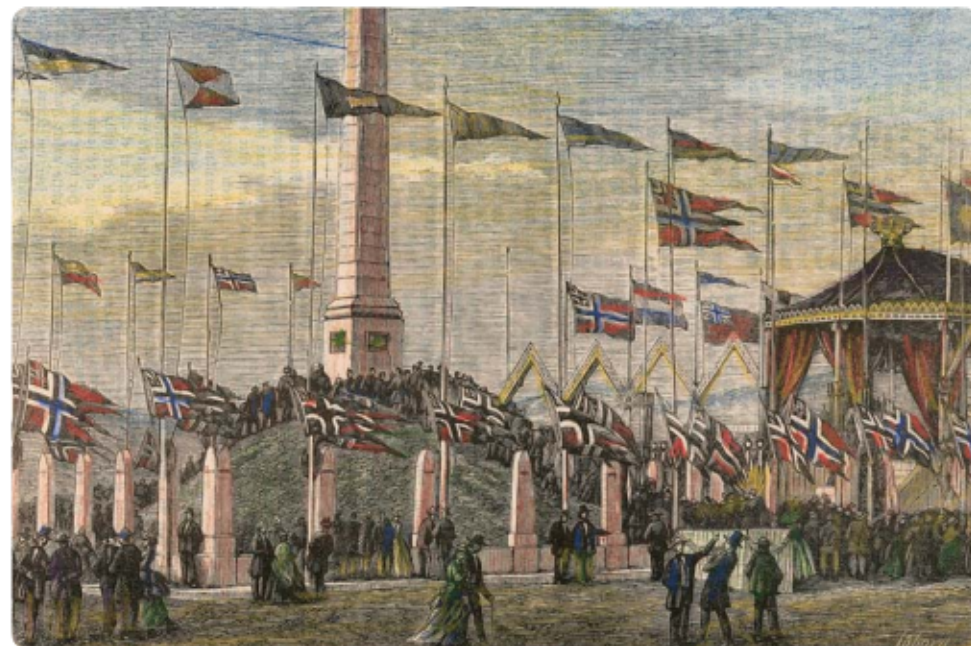
6. Gravfeltet på Tresodden. Her er restene etter to gravhauger. De kan være fra folkevandringstid (ca. 400-570 e.Kr.). Lengst vest på odden er den største graven; en langhaug på ca. 19 meter. På oddens høyeste punkt er en rundhaug med tydelig nedsenking i midten. En tredje haug ligger noe sør for odden. Gravhaugene kan være vanskelige å finne, men avsløres av unaturlige mengder jord på det ellers så skrinne berget. Klarer du å finne dem?

7. Haraldstøtta, Haraldshaugen og Haraldshella.

Haraldstøtta ble reist i 1872 som en tusenårsmarkering av at Harald Hårfagre samlet landet ved slaget i Hafrsfjord i 872. Den ble avduket av prins Oscar 18. juli som en del av en nasjonal feiring kalt Tusenårsfesten.

Haraldstøtta
(Haugalandmuseene/Cathrine Glette)

Tegning som viser avdukingen av Haraldstøtta (Byarkivet i Haugesund)

Haraldstøtta ble reist på det en trodde var Harald Hårfagres gravhaug. Sagaskriveren Snorre Sturlason forteller at Harald Hårfagre døde av sykdom i Rogaland og ble gravlagt på Haugar ved Karmsund. Han beskrev på 1200-tallet en åpen gravhaug med steinkiste og dekkhelle. På Gard fant en på 1800-tallet en steinhelle som passet Snorres beskrivelse av dekkhellen i haugen. Den ble brukt som sløyehelle utenfor et våningshus. I dag er den innmuret i monumentets nordside. Gravhaugen kan tidlig ha blitt utsatt for gravrøveri, og det er ikke gjort gjenstandsfunn som kan datere graven. Steinkisten tyder på at haugen er eldre enn å kunne være Harald Hårfagres gravsted. Se skilt for mer informasjon.

8. Steinkirken på Gard. Kanskje allerede på 1100-tallet ble det reist en liten steinkirke tett opp til Haraldshaugen. Mye tyder på at den fungerte som privatkirke på gården, og var bygget av konge eller stormann. Slike bygg var kostbare, og markerte derfor status. I dag er det ingen spor etter kirkestedet, som sannsynligvis ligger under Haraldstøtta. Ruinene etter steinkirken har vært synlige langt ut på 1800-tallet.

9. Gården Gard. Her lå den største gården i Skåre. I dag er det gamle tunet borte, og bebyggelsen spredt. Gard kan ha vært den sentrale delen av et større gårdsområde kalt Haugar, som omfattet gårdene Gard, Hauge, Grønhaug og Sørhaug. Dette kan være gården Snorre forteller om i Heimskringla. Sundet nedenfor gamle Haugar har fått navnet Haugesund etter denne gården.

10. Steinkorset på Krosshaugen. Dette er et av 60 steinkors som er registrert i Rogaland. Steinkorset vitner om kristendommens innflytelse. Det kan ha blitt reist på 1000-tallet. Krosshaugen er ikke en gravhaug, men en naturlig forhøyning i landskapet. På 1800-tallet ble det gravd i Krosshaugen, og korset brakk i to. I andre halvdel av 1800-tallet ble korset satt sammen med jernstenger, og gjenreist på Krosshaugen slik det fortsatt står i dag.